

BESZÁMOLÓ A MOSZT KUTATÓCSOPORT 15 ÉVES JUBILEUMI 4-ES KÖNYVBEMUTATÓJÁRÓL¹

2019. április 16-án tartotta a PTE BTK Történettudományi Intézetének *Modernkori Oroszország és Szovjetunió Történeti Kutatócsoportja* – közismert nevén *MOSZT* (Híd) – a 15 éves jubileumi ünnepségét, az egyetem 207-es nagy előadótermében. Az évfordulós ünnepség öröndetesen nagy érdeklődés mellett zajlott, a jelenléti ív szerint 137-en tisztelték meg jelenlétükkel a rendezvényt, köztük szülők, diákok, barátok, szimpatizánsok, támogatók, a MOSZT tagjai és elnöksége, kiadványainak szerkesztőbizottsága, valamint az Intézet és az Interdiszciplináris Doktori Iskola vezetése és a műhely fősponzora is. Az alkalomhoz illő hangulat megteremtéséhez – a kutatócsoport profiljának megfelelően – hozzájárult az orosz és a szovjet zászlók teremben történő kifüggesztése, a MOSZT valamennyi kiadványának az elnökségi asztalon történő elhelyezése, illetve, hogy a vendégek két vállalkozó szellemű hallgató, *Légrádi Gergő* és *Gál Csaba* orosz katonai egyenruhás sorfala között léphettek a terembe.

Az eseményt a társrendező Társadalomtudományi Szakkönyvtár nevében *Horváth Klára* könyvtárvezető nyitotta meg, aki elsősorban a Szakkönyvtár és a kutatócsoport hosszú idő óta tartó kiváló együttműködését méltatta, majd átadta a szót *Dr. habil. Bebesi Györgynek*, a kutatócsoport alapító vezetőjének. A MOSZT elnöke köszöntötte a résztvevőket, köszönetét fejezte ki az érdeklődésért, és elsősorban arról beszélt, hogy a jubileumot nem a korábbi eredményeik bemutatásával, azokra történő emlékezéssel, hanem munkával, négy új kiadványuknak az alkalomra időzített bemutatásával kívánják ünnepelni. Felkérte *Prof. Dr. Sashalmi Endrét*, a Történettudományi Intézet igazgatóját, aki egyben a MOSZT Könyvek szerkesztőbizottságának elnöke is, megnyitója megtartására. A professzor az Intézetben folyó tudományos kutatómunka fontosságára hívta fel a figyelmet, és az öntevékeny kutatócsoportok ebben játszott kiemelt szerepét elemezte, elismerőleg szólva a MOSZT másfél évtizedes tevékenységéről.

Prof. Dr. Fischer Ferenc, a Doktori Iskola vezetője, a Történettudományi Intézet korábbi igazgatója következett felszólalásra, aki fajsúlyosnak, jól mérhetőnek és dokumentálhatónak nevezte a MOSZT tevékenységét. Kiemelte, hogy a kutatócsoport kiadványai önmagukért beszélnek, bizonyos megoldásaik követésre méltóak, ugyanakkor a műhely tevékenységét

¹ Eredeti megjelenés helye: PONTES. A PTE BTK Történettudományi Intézetének Évkönyve 2. Ókortörténeti és régészeti kutatások. 2019. 284–287.

workshopok, előadássorozatok, konferenciák és pályázatok is fémjelzik. A fentiek mellett röviden elemezte a műhely vezetőjének tudományos pályafutását, kiemelve, hogy a véletlenek mekkora szerepet játszhatnak egy-egy ember sorsának alakulásában, és egy tudományos fórum sikeres működéséhez mennyire fontos a támogató környezet.

Dr. habil. Kolontári Attila, a kutatócsoport társelnöke, a Kaposvári Egyetem docense ismertette a nemzetközi partnerszervezetek és a Pécsi Orosz Központ írásban eljuttatott üdvözlőleveleit.

Bebesi György a műhely vezetőjeként felszólalásában az alapító nyilatkozat ars poeticáját erősítette meg, amely szerint a MOSZT független kutatók és érdeklődő hallgatók autonóm, szabad társulása, amelyben nincsenek kötelezettségek, csak lehetőségek, és amelyhez minden érdeklődő szabadon csatlakozhat, ha az alapvető szakmai feltételeket teljesíti. Tevékenysége három fontos pilléren épül: a szakmai fórum biztosítására, nevének megfelelően a hazai és külföldi társműhelyekkel, -szervezetekkel történő kapcsolat ápolására, és a fiatal, a tudományért áldozni is hajlandó tehetségek felkutatására, számukra kifutási lehetőség biztosítására. Rövid előadása után a műhelyvezető elismerő okleveleket adott át köszönetképpen azoknak, akik az elmúlt másfél évtizedben támogatták a munkájukat. Így többek között Sashalmi Endre professzornak, Fischer Ferenc professzor úrnak, *Font Márta* professzorasszonynak – aki a Kelet-Európa és a Balkán Története és Kultúrája műhely, mint partnerszervezet vezetőjeként tett sokat a MOSZT sikereiért –, valamint *Szabó László* közgazdásznak, az LDSZ Kft. tulajdonos-kereskedelmi igazgatójának, és feleségének, akik remek példát mutatnak arra, hogy egy kis cég is vállalhat komoly társadalmi felelősséget. Önzetlen adományaik hosszú évek óta teszik lehetővé a kutatócsoport kiadványainak finanszírozását. Külön köszönetet mondott *Schnellbach László* gimnáziumi szaktanárnak, akinek grátisz korrektori munkája nagyban hozzájárul a kiadványok nyelvi minőségéhez, valamint *Dr. Végvári Valentyina* nyugalmazott címzetes egyetemi tanárnak, a Pécsi Orosz Központ vezetőjének a sok éve tartó sikeres együttműködésért.

A kutatócsoport vezetője az ünnepség keretében nyilvánosan adta át azon hallgatók tagfelvételi dokumentumait, akik teljesítették a belépés tudományos követelményeit, illetve köszöntötte az elsőpublikációs szerzőket, akiknek a most bemutatandó kiadványokban jött le életük első nyomtatásban megjelent írása. A továbbiakban Bebesi György a MOSZT különböző tisztségeit elnyerő kollégáknak és hallgatóknak adta át megbízóleveleiket, megköszönve eddigi munkájukat, és kérve további aktivitásukat.

Ezek után következett a négy frissen megjelent kötet rövid bemutatása. *Bárdonicsek Dominika* OTDK harmadik helyezést elért dolgozatára és „Az Év Oroszdogozata” pályázaton különdíjjal jutalmazott munkáira épülő „*A szovjet büntetés-végrehajtás egy sajátos válfaja, a Gulág női táborai (1934–1953)*” című kötetét Kolontári Attila mutatta be, aki bevezető tanulmányt is írt a kötethez. Kiemelte a mű értékei között a komplexitásra törekvést, azt, hogy a fiatal kutató oly módon közelít a vizsgált témához, ahogyan azt korábban kevesen tették, Magyarországon pedig szinte senki. Munkája során egyszerre alkalmazza a makro- és mikrotörténeti megközelítés módszereit. A táborrendszert elhelyezi a sztálini totalitarizmus egészének történetében, részletesen ismerteti a Gulág keletkezésének körülményeit, a táborok működését, a kényszermunka gazdasági és megtorló funkcióját, a köztörvényesek és politikaiak helyzetét. Majd rátér a női táborok világára, végül pedig a Magyarországról 16 éves korában elhurcolt Rohr Magdolna (Pintér Károlyné) történetén keresztül az egyén sorsának tükrében mutatja meg a rendszer embertelenségét.

Dr. V. Molnár Lászlónak, a hazai orosz történelemkutatás kiemelkedő alakjának „*Ruszsztikai és magyar-orosz kapcsolattörténeti írások (1711–1848)*” című, az elmúlt 10 év válogatott írásait tartalmazó könyvét *Dr. Bodor Mária* történész-muzeológus, a Szerencsi Múzeum igazgatóhelyettese ismertette. Mint hangsúlyozta, a kiadvány főként a XVIII. század – XIX. század első felének híres vagy kevésbé ismert szereplői életével foglalkozik, azonban ezek a biográfiák nem csupán egy-egy személy életútját mutatják be, hanem a személyi sorsok mellett kiváló korrajzot is festenek a korabeli Oroszországról, az egyes főszereplők működési területének orosz sajátosságairól. Az írások egy másik csoportja a korszak kulturális életéről ad változatos képet, így megismerhetjük a színházi életet II. Katalin időszakában, vagy épp azt, hogy mit tudhatott a „*Magyar Könyv-ház*” és a „*Sokféle*” hazai folyóiratok olvasóközönsége az orosz tudományos életről.

A „*Fiatal Kutatók Fóruma*” című kötetet, amely egy két évvel ezelőtti, a Pécsi Orosz Központtal közösen szervezett nemzetközi workshop tanulmányokkal kiegészített anyagát dolgozta fel, a szerkesztő s előszót jegyző *Bebesi György* mutatta be. Felvázolta a kötet széles spektrumú tematikáját, röviden bemutatta a könyv szerzőit, és ismételten méltatta a kötetben helyet kapó elsőcikkés hallgatók teljesítményét. Szólt az első megjelenés inspirációs szerepéről, arról, hogy ennek mekkora hajtóereje lehet a későbbi tudományos pályafutás során.

Saáry Gábor mesterszakos hallgató „*A magyar gépkocsizó gyalogság létrejötte és szerepe az 1941. évi Szovjetunió elleni hadműveletekben*” című, országos első díjat nyert dolgozatán alapuló kötetét *Dr. habil. Bene Krisztián* intézetigazgató, tanszékvezető egyetemi docens mutatta be, aki *Dr. Mezei Bálint*, az ELTE adjunktusa mellett maga is egy előszó

megírásával járult hozzá a könyv teljessé tételéhez. Kifejtette, hogy a munka egyik legnagyobb erénye az objektív megközelítés, melynek köszönhetően a szerző a lehető legszélesebb elérhető forrásbázist igyekezett a téma jobb megismerésének szolgálatába állítani. Ennek eredményeképpen nem csupán a tágabb témakör mértékadó magyar szakmunkái jelennek meg a források között, hanem azok a szovjet katonai szakírók tollából származó művek is, amelyek lehetővé teszik az események teljeskörű, pártatlan megismerését. Ugyanilyen fontos, hogy a szerző – nem fővárosiként – időt, energiát és pénzt nem kímélve rendkívül alapos levéltári kutatást végzett a budapesti levéltárakban, amelynek során nem csupán a már korábban feltárt forrásokat használta fel, hanem sikerrel törekedett ezek kiszélesítésére és logikus felhasználására is. Mindemellett nem szabad elsiklani azon fontos tény felett sem – hangsúlyozta a recenzens –, hogy a napjainkban egyre nagyobb teret nyerő *oral history* eszközeit is be tudta vonni a szerző a kutatásba, melynek eredményeképpen a történettudomány számára korábban ismeretlen információkat is be tudott építeni munkájába.

A bemutatók végén Bene Krisztián, a kutatócsoport alelnöke a műhely és a megjelentek nevében ünnepélyesen megköszönte Bebesi György munkáját, azt kívánva, hogy még hosszú ideig vezesse a MOSZT-ot. Zárásképpen a megjelent közönséget a kutatócsoport vezetője meghívta egy kis állófogadásra, amelyet a szomszédos teremben a diákok rendeztek be, és itt szendviccsel, süteménnyel, italokkal kedveskedtek a vendégeknek. A rendezvény záró fénypontja volt a MOSZT 15 éves tortáinak a behozatala, amelyeket Bárdonicsek Dominika és Gál Csaba készítettek, megmutatva, hogy a történettudomány mellett a cukrászathoz is értenek.

Dr. habil. Bebesi György PhD.

egyetemi docens

kutatócsoportvezető (MOSZT)